ครูบ้านนอก .คอม
www.kroobannok.com

ทางออกของวิกฤตการศึกษาไทยภายใต้การใช้อำนาจตาม ม.44 ของ คสช.

นำเสนอเมื่อ : 15 ม.ค. 2561

ทางออกของวิกฤตการศึกษาไทยภายใต้การใช้อำนาจตาม ม.๔๔ ของ คสช.

ดิเรก พรสีมา อดีตประธานกรรมการคุรุสภา

เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๖๑ ที่ผ่านมา
ผู้เขียนมีโอกาสได้เข้าร่วมการประชุมเสวนาทางวิชาการของสภาครูแห่งประเทศไทยโดยมีผู้เข้าร่วมประชุมเสวนาประมาณ ๑๐๐ คนเศษ ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนและครูสังกัด สพฐ. เป็นส่วนใหญ่
หลายท่านเกษียณอายุราชการไปแล้ว แต่เกินกว่าครึ่งยังอยู่ระหว่างการรับราชการ
บางคนเป็นกรรมการหรืออนุกรรมการการศึกษาระดับจังหวัด หลายคนเป็น อกศจ. และบางคนเป็นอนุกรรมการ กคศ ระดับประเทศ

ผู้เข้าร่วมเสวนาหลายคนได้เสนอความคิดเห็นที่น่าสนใจและสอดคล้องกับหลักวิชา
และน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศจึงขอนำบางประเด็นมาแลกเปลี่ยนกับหลายท่านที่ไม่ได้เข้าร่วมเสวนาดังนี้

ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมขนาดใหญ่ท่านหนึ่งซึ่งทำหน้าที่เป็น อกศจ
ด้วยกล่าวว่าการบริหารการศึกษาระดับจังหวัดวันนี้เปรียบเหมือนเป็นเวทีมวยซึ่งมีทั้งมุมแดงและมุมน้ำเงิน
ศึกษาธิการจังหวัดทำหน้าที่เสมือนเป็นนักมวยมุมแดง สวนกลุ่ม
ผอ.เขตพื้นที่ทั้งหลายทำตัวเสมือนเป็นนักมวยมุมน้ำเงิน
ส่วนข้าราชการในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาก็ทำหน้าที่เป็นกองเชียร์และพี่เลี้ยงให้แก่นักมวยของตน นอกจากนั้น
ทั้งศึกษาธิการจังหวัดและผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายังไปดึงเอาผู้บริหารโรงเรียนและครูมาร่วมเป็นพี่เลี้ยงและกองเชียร์เพิ่มขึ้นมาอีก.แต่ละฝ่ายจึงมีกองเชียยร์เพิ่มขึ้นๆ และพยายามที่จะเอาชนะอีกฝ่ายหนึ่งให้ได้
แต่ที่น่าเป็นห่วงก็คือมวยคู่นี้จะชกกันต่อไปอีกกี่ยก
จะเพิ่มความแตกแยกระหว่างสองมุมไปมากกว่าเดิมหรือไม่ก็ไม่รู้

ก่อนการประกาศใช้คำสั่ง คสช ฉบับที่ ๑๐/๒๕๕๙ เรื่อง
การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๙ คำสั่ง คสช ฉบับที่ ๑๑/๒๕๕๙ เรื่อง การบริหารงานบุคคลของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๙ และคำสั่ง คสช ฉบับที่ ๑๙/๒๕๖๐ เรื่อง การปฏิรูปการศึกษาในภูมิภาคของกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๐
ศึกษาธิการจังหวัดและ ผอ.เขตพื้นที่การศึกษาต่างเป็นเพื่อนพ้องน้องพี่กัน เพราะต่างคนต่างก็เคยเป็น ผอ. เขตพื้นที่การศึกษามาด้วยกัน ไปประชุมสัมนา ดูงาน ประชุมปฏิบัติการมาด้วยกัน รับประทานอาหารมาด้วยกัน นั่งรถไปไหนมาด้วยกัน มีอะไรก็พึ่งพาอาศัยกัน
บุคลากรทางการศึกษาที่ทำงานในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดต่างก็เคยทำงานที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามาเป็นส่วนใหญ่ แต่วันนี้ คำสั่ง คสช. ฉบับที่ ๑๙/๒๕๖๐
ได้ส่งผลให้เกิดความแตกแยกในหน่วยงานทางการศึกษาในภูมิภาคขึ้นแล้ว

ที่สำคัญ ความแตกแยกไม่ได้จำกัดอยู่ที่จังหวัดใดจังหวัดหนึ่งเพียงน้อยยนิด อกคศ วิสามัญเกี่ยวกับการติดตามการบริหารงานบุคคลของ กคศ ทานหนึ่งกลาวว่า ทานได้ไปติดตามการบริหารงานบุคคลใน ๓๘ จังหวัด มีเพียง ๑ จังหวัดเทานั้น ที่ไม่มีความแตกแยกรุนแรง

อกศจ ท่านหนึ่งกล่าวว่า นับแต่มีการประกาศตั้ง อกศจ ในจังหวัดขึ้นมา ๓ คณะ คือ ๑) อกศจ การบริหารงานบุคคล ๒) อกศจ ยุทธศาสตร์ และ ๓) อกศจ เกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา ปรากฏวา อกศจ ที่มีการประชุมไปแล้วมีเพียง อกศจ เดียว คือ อกศจ บริหารงานบุคคล สวน อกศจ อีก ๒ คณะยังไม่มีการประชุมเลย แล้วการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะเกิดขึ้นได้อย่างไร แถมเวลาประชุม ผู้วาราชชการจังหวัดซึ่งดำรงตำแหนงประธาน อกศจ ก็จะอยู่ในที่ประชุมได้เพียงไม่กี่นาทีแล้วก็ต้องไปปฏิบัติภารกิจด้านอื่นๆของจังหวัด ฟังแล้วก็ยิ่งวังเวงครับ

ยังมีข้อเท็จจริงอีกเป็นจำนวนมากที่ก่อให้เกิดผลเชิงลบต่อระบบการบริหารและคุณภาพการศึกษาของเยาวชนไทย แตคงไม่สามารถนำมาถายทอดได้หมดบนพื้นที่ที่จำกัดในวันนี้

ผู้เขียนขอนำเสนอข้อเท็จจริงที่ได้จากการวิจัยโดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ของธนาคารโลกที่ทำวิจัยไปเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และของยูเนสโกที่รวบรวมข้อมูลไปเมื่อปี พ..ศ. ๒๕๕๘ พบข้อเท็จจริงที่ตรงกันทั้งสองหนวยงานวาคุณภาพการศึกษา(คุณภาพของนักเรียน)ของประเทศใดประเทศหนึ่งขึ้นอยู่กับตัวแปรที่สำคัญ ๒ ตัวแปรคือ ครูและผู้บริหารโรงเรียนซึ่งแยกเป็นตัวแปรย่อยๆต่อไปได้อีกเป็น ๘ ตัวแปรคือ (๑) การกำหนดความคาดหวังให้ชัดเจนเกี่ยวกับสิ่งที่โรงเรียนต้องการให้ครูปฏิบัติ (๒) เลือกเอาคนดีที่สุดเกงที่สุดของประเทศมาเป็นครู (๓) ให้ความรู้และประสบการณ์ที่เป็นประโยชนต่อการปฏิบัติหน้าที่แก่นักศึกษาครู (๔) ให้ครูสอนตรงตามวิชาเอกที่เขาถนัด (๕) สรรหา แต่งตั้งและพัฒนาผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำสูงให้แก่โรงเรียน (๖) ติดตามและประเมินการทำหน้าที่ของครูและการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นระยะ (๗) สงเสริมและสนับสนุนให้ครูสามารถยกระดับคุณภาพการสอนของตนให้สูงขึ้นอยู่เสมอ และ (๘) จูงใจให้ครูทุ่มเทอุทิศตนและเสียสละให้กับการเรียนการสอน ประเทศที่ประสบความสำเร็จทางการศึกษาสูงๆ เชน ฟินแลนด สิงคโปร์ เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น เซี่ยงไฮ้ ออนทาริโอ ล้วนแต่ดำเนินการเกี่ยวกับตัวแปรทั้ง ๘ ตัวได้ในระดับสูง สวนประเทศที่ประสบความสำเร็จทางการศึกษาต่ำก็จะเป็นประเทศที่ดำเนินการตามตัวแปรทั้ง ๘ ตัวข้างต้นได้ในระดับต่ำเป็นส่วนใหญ่

ทำอย่างไรจึงจะหาคนดีที่สุด เก่งที่สุดมาเป็นนักศึกษาครู ประสบการณ์ของฟินแลนด์ และประเทศที่ประสบความสำเร็จสูงทั้งหลาย
กระจายอำนาจการจัดการเรียนการสอนให้แก่ครูอย่างแท้จริง
กระทรวงศึกษาธิการจะไม่ไปสั่งครูให้ทำอย่างโน้น ให้สอนอย่างนี้
ให้นำโครงการนั้นมาปฏิบัติที่ห้องเรียนหรือที่โรงเรียนของคุณสิ
โครงการทั้งหลายที่ครูนำมาปฏิบัติที่โรงเรียนหรือในห้องเรียนล้วนแต่เป็นโครงการที่ครูคิดขึ้น
เขากระจายอำนาจการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนให้แก่ครู และเมื่อไปถามนักเรียน ม๖ ที่เก่งๆของฟินแลนด์ว่าทำไมเลือกเรียนครู ไม่ไปเลือกเรียนแพทย์
ก็จะได้คำตอบคล้ายๆกันว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่มีอิสระ
เขาสามารตัดสินใจเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของเขาได้ด้วยตนเอง เป็นอาชีพที่มีเกียรติ
คนฟินแลนด์เคารพยกยองครู

เมื่อไปถามผู้เกี่ยวข้องกับการคัดเลือกผู้บริหารสถานศึกษา ก็จะได้ข้อมูลว่าเขาจะไม่คัดเลือกคนที่ไม่มีประสบการณ์ในการสอนมาเป็นผู้บริหารโรงเรียน ยิ่งไปกว่านั้น นับแต่ปี พ.ศ.. ๒๕๓๓ เป็นต้นมา เขาจะไม่ยอมให้คนที่ไม่มีประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียนมาบริหารหน่วยงานทางการศึกษาระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด หรือระดับประเทศโดยเด็ดขาด ผู้บริหารโรงเรียนของเขาจึงเกง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียน และโดยเฉพาะการทำงานของครู และการที่คนที่ทำงานในหน่วยงานทางการศึกษาระดับต่างๆเคยผ่านการทำงานที่โรงเรียนมาแล้ว คนเหล่านี้จึงเข้าใจหัวอกครู มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมการทำงานของครูและผู้บริหารโรงเรียนเป็นอย่างดี เขาจะไม่คิดโครงการโน่นนี่ให้ครูทำ

หันกลับมาดูประเทศไทย จากการสำรวจออนไลน์ของ สพฐ.กับครู ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์กว่า ๗๘,๐๐๐ คน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘ พบว่า ครูไทยประมาณ ๖๕.๕๖ % ใช้เวลาไปกับการทำภารกิจอย่างอื่นที่ไม่เกี่ยวของกับการเรียนการสอนโดยตรง เป็นต้นว่าไปอบรมเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการที่ส่วนกลางเป็นคนคิดขึ้น เมื่อเข้าใจแล้ว ก็นำมาวางแผน นำไปสู่การปฏิบัติ ตอนรับคนที่มาติดตามโครงการ ทำรายงานสรุปผลประจำปีส่งไปยังส่วนกลาง ถ้าปีหนึ่งมีโครงการที่ส่วนกลางคิดให้โรงเรียนปฏิบัติเพียง ๙ หรือ ๑๐ โครงการก็คงไม่เป็นอะไรมาก แต่ปรากฏว่าในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ มีโครงการที่โรงเรียนต้องปฏิบัติตามที่ส่วนกลางมอบหมายมามากถึง ๗๖ โครงการ เป็นต้นว่า โรงเรียนสีขาว โรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนอาเซียน โรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนสะเต็มศึกษา ห้องเรียนอัจฉริยะ โรงเรียนปลอดแม่วัยใส โครงการ BBL โรงเรียนปลอดสารเสพติด โรงเรียนดีประจำอำเภอ โรงรียนดีประจำตำบล โรงเรียนในฝัน โรงเรียน ERIC ฯลฯ บางครั้งโรงเรียนยังจำไม่ได้ว่าตนเองมีโครงการที่ต้องดำเนินการอะไรบ้าง บางโครงการมารู้เรื่องก็ตอนที่ถูกทวงถามให้ส่งรายงานประจำปี ผู้อำนวยการโรงเรียนบางคนถึงกับลงทุนจ้างครูอัตราจ้างเพื่อให้ไปอบรมและรับรู้เกี่ยวกับโครงการใหม่ๆที่ส่วนกลางคิดขึ้นโดยเฉพาะ ส่วนกลางเชิญไปอบรมเรื่องอะไรก็จะให้ครูอัตราจ้างคนนี้ไปอบรมแทน ไม่เช่นนั้นครูจริงก็จะไม่มีเวลาทำการสอนเด็ก การที่ครูส่วนใหญ่ตอบว่าเขาใช้เวลากว่า ๖๕.๕๖ % ไปทำภารกิจอย่างอื่นที่ไม่ใช่ภารกิจด้านการสอนโดยตรง จึงไม่ใช่เรื่องแปลกเลยที่ความสามารถในการแข่งขันทางการศึกษาไม่ว่าจะเป็น ONET, PISA, or TIMSS ของเด็กไทยจะต่ำกว่าเด็กจากประเทศอื่น ยกเว้นว่าเราจะไปบังคับให้ สสวท ไปสุ่มเอาเด็กจากโรงเรียนยอดนิยมมาสอบแทนเด็กทั่วไป ซึ่งก็คงจะเป็นไปได้

จากข้อมูล โดยเฉพาะข้อเสนอแนะที่ได้จากการเสวนา ผู้เขียนจึงใคร่ขอของขวัญเนื่องในงานวันครูปีนี้ให้แก่ครู สัก ๓-๔ ข้อดังนี้

๑. ให้กระจายอำนาจทั้ง ๔ ด้านคือด้านวิชาการ บริหารงานบุคคล งบประมาณ และบริหารทั่วไปให้สถานศึกษาอย่างแท้จริง ให้โรงเรียนเป็นนิติบุคคล ให้ครูมีอิสระในการสอน ให้ครูและโรงเรียนคิดโครงการเอง สอนเอง อย่าให้รัฐมนตรี ปลัดกระทรวง เลขาธิการ ผอ. สำนักศึกษานิเทศก์ หรือบุคคลอื่นๆจากส่วนกลาง สำนักงานศึกษาธิการภาค สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด หรือเขตพื้นที่การศึกษาคิดโครงการให้ ซึ่งการที่จะทำอย่างนี้ได้ ต้องให้สถานศึกษามี อกคศ ของสถานศึกษาเอง ส่วนสถานศึกษาขนาดเล็ก และไม่สามารถยุบรวมได้ ก็กำหนดหลักเกณฑ์ให้สถานศึกษาเหล่านั้นใช้ อกคศ สถานศึกษาร่วมกันได้ สำคัญที่สุด การที่จะทำอย่างนี้ได้ หัวหน้า คสช ต้องประกาศยกเลิก คำสั่ง คสช ฉบับที่ ๑๙/๒๕๖๐ เพื่อขจัดนักมวยมุมแดงมุมน้ำเงินและกองเชียร์ ปล่อยทิ้งไว้ จนให้เลือกตั้งเสร็จ มีรัฐบาลใหม่ จะยกเลิกคำสั่ง คสช. ต้องใช้อำนาจสภาผู้แทนนะครับ เพราะคำสั่ง คสช. เป็นกฎหมายระดับสูงครับ ยกเลิกวันนี้เถอะครับ

๒. รัฐบาลต้องหาครูดี ครูเก่งให้โรงเรียน ต้องทำให้นักศึกษาครูและครูมีคุณภาพสูง มีกระบวนการผลิตครูที่มีมาตรฐานสูง ใช้เวลาในการผลิตเทียบเคียงได้กับเวลาที่ใช้ในการผลิตแพทย์ เพราะนักศึกษาที่ดีๆและเก่งๆของประเทศชั้นนำทั้งหลายเลือกเรียนครูเพราะเขาเห็นว่าเป็นวิชาที่ใช้เวลายาวนานในการศึกษา เวลาที่ใช้ในการเรียนครูเทียบเคียงได้กับการเรียนแพทย์ ช่วยให้เขาเป็นผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูง (professional)ได้ ส่วนการทำให้ครูในปัจจุบันเก่ง ก็อาจใช้วิธีการที่มหานครเซี่ยงไฮ้ใช้ได้ผลมาแล้วมาใช้กับการพัฒนาครูของไทย

๓. ให้ครูมีอิสระในการจัดการเรียนการสอน อย่าให้ส่วนกลางคิดโครงการแทนครู

๔. รัฐบาลต้องหาผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำสูงให้โรงเรียน ต้องเป็นผู้มีประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียนและประสบความสำเร็จทางการสอนมาก่อน ก่อนให้บริหารโรงเรียน ต้องอบรมภาวะผู้นำและกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียยนทั้ง ๔ ด้านจนเกิดความเชี่ยวชาญ ต้องไม่ให้คนที่ไม่มีประสบการณ์การทำงานที่โรงเรียนมาบริหารโรงเรียน หน่วยงานทางการศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการครับ เหมือนอย่างที่ฟินแลนด์และประเทศชั้นนำทั้งหลายทำสำเร็จมาแล้ว

๕. ดำเนินการให้โรงเรียนบริหารโดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือหลักธรรมาภิบาล ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทางไกลที่ประเทศใช้อยู่ปัจจุบัน

เราไม่ต้องไปตามจับทุจริตเอง ให้ทุกโรงเรียนและหน่วยงานทางการศึกษาเปิดเผยข้อมูลการบริหารทั้ง ๔ ด้าน ให้ใครๆก็เข้าถึงข้อมูลของโรงเรียนได้ (เป็น public access)
ให้คนในองค์กรและประชาชนทั่วไปทุกคนตรวจสอบย่อมได้ผลดีกว่าให้รัฐมนตรีไปตามจับทุจริตรายวัน

ขอแค่นี้ก่อนครับ ผู้เขียนเชื่อว่าท่านนายกรัฐมนตรีจะมอบของขวัญเหล่านี้ให้แก่ครูในงานวันครูปีนี้ได้ และผู้เขียน เชื่อว่าถ้าท่านนายกให้ของขวัญเหล่านี้แก่ครูได้ เลือกตั้งเดือนพฤศจิกายน ปีนี้ ส.ส. คนใด หรือพรรคการเมืองพรรคใดสนับสนุนให้ ท่าน พล.เอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรีคนต่อไป ครูเขาจะเลือก ส.ส.คนนั้น หรือสังกัดพรรคนั้นแหละครับ

.....